

International Organisation for Economic and
Social Development through Cooperation
www.fidESCO.org

Marco van Zwetselaar, Marieke Dekker en hun 6 kinderen wonen sinds 2012 in Tanzania, waar ze werken als bioinformaticus en neuroloog in het plaatselijke ziekenhuis. Financiële steun aan het "Tanzania Project" van FIDESCO heeft dit al zes jaar mogelijk gemaakt. Jouw gift maakt dat we dit werk kunnen voortzetten.

Marco van Zwetselaar, Marieke Dekker and their 6 children have lived in Tanzania since 2012. They work in the local hospital as a bioinformatician and a neurologist. Financial support to FIDESCO's "Tanzania Project" is indispensable for making this possible. Your donation is highly appreciated.

augustus 2018

Beste allemaal,

Als ik begin met deze nieuwsbrief (iedereen mobiliseren kost tijd!), zitten we aan de eettafel met zijn, even tellen, zessen. Er moet er nog eentje thuiskomen van een toernooi in Arusha, 80 kilometer verderop. Een van de kinderen speelt muziek op de telefoon en in de verte klinkt er een generator. En verder is het pikkedonker, geen stroom. Iedereen zit huiswerk te maken of stripboekjes te lezen (of allebei!), en ik ben bij gebrek aan internet

alvast begonnen met deze nieuwsbrief op het kleine beetje accu dat de computer nog heeft. Marco staat te zwoegen op het eten koken voor acht personen, in de keuken bij het licht van een stormlamp. Daarna als toetje marshmallows roosteren boven de kaarsen. Ida, onze oudste, zit hier naast me en ik vertelde haar net dat op zo'n manier je school doorlopen misschien iets is waar ze later met melancholie aan terug denkt. Ze keek me met opgetrokken wenkbrauwen aan, zo van: wat is hier nu leuk aan, mam.

Onze zestienjarige dochter heeft een beurs gewonnen voor het United World College of the Adriatic in Italië, en vanaf augustus rondt ze haar middelbare school af in een vissersdorpje aan de Adriatische Zee. Het is wel even slikken om het eerste kuiken het Afrikaanse nest te zien verlaten, maar deze scholen zijn vertrouwd: Marco ging dertig jaar geleden naar dezelfde school, en ik naar haar zusterschool Atlantic College in Wales. We zijn altijd actief gebleven voor deze scholen, werken hard mee om de internationale school in Moshi tot een UWC te ontwikkelen, en hebben onlangs in Moshi nog een UWC Short Course mee helpen organiseren.

Stevens spoedoperatie in ons ziekenhuis

In de afgelopen maanden zijn er meer ontwikkelingen geweest. Onze jongste zoon is in luttele uren van perfect gezond naar doodziek gegaan en heeft een spoedoperatie ondergaan in ons ziekenhuis, allemaal goed afgelopen. Ik heb zelf een glazen plafonnetje doorgekopt door de eerste buitenlandse

vrouwelijke lecturer in de medische faculteit te worden, hetgeen zich dan helaas niet vertaalt in extra inkomsten maar wel een academische erkenning. Verder werken we gestaag door aan een beter kennisniveau voor de medische studenten en artsen in KCMC, hebben we een prachtige Tanzaniaanse kandidaat voor neurologie/neurofysiologie in de maak, en komen we elke week weer bijzondere patiënten tegen met indrukwekkende verhalen.

De verkoeverkamer, rechtsonder Steven

Wat altijd als een donkere wolk de achtergrond vormt van neurologie in Afrika, is hiv. De patiënten die we nog altijd in grote aantallen, en als ziekste patiënten van allemaal, op de afdeling hebben liggen, zijn jonge mensen, vooral vrouwen met een jong gezin (waar de verticale besmettingskans, van moeder op kind, nog een extra zorg is). Als ze zich presenteren met een neurologische aandoening is dit vaak een opportunistische infectie (een infectie die bij een intact afweerstelsel weinig kwaad doet) en is het einde nabij. In de meeste gevallen wordt de hiv-besmetting op het moment van opname pas gediagnosticeerd, of is het in het verleden wel vastgesteld maar is er geen behandeling voor genomen. Het is namelijk geen kwestie van een slechte toegang tot hiv-remmers, maar nog altijd het enorme taboe dat op de ziekte rust. Geregeld zorgen we voor

patiënten die ons bij elke visite op het hart drukken om vooral niets los te laten naar familieleden over de ware reden van opname. Ik merk dat het taboe zo ver doordringt in de samenleving, dat onze coassistenten en jonge artsen aan een half woord genoeg hebben om dit verzoek te respecteren. Toen ik het hierover had met een jonge arts uit het noordwesten van Tanzania, dat een van de hoogste hiv-percentages van het land heeft, zei ze dat het komt omdat iedereen wel zo'n familielid of kennis heeft - waarbij men 'het' wel weet, maar niet weet ...

Onlangs werden mijn collega en ik gevraagd om mee te schrijven aan een editorial waarin de vraag voorkwam waarom globale epilepsiezorg niet dezelfde positieve ontwikkeling had doorgemaakt als hiv-zorg. Want die laatste, daar ging het zo geweldig goed mee. Aldus twee Europese collega's. Maar - daarmee zijn wij het gewoon niet eens. Misschien lijkt hiv in Europa wel goed onder controle en wordt het steeds meer een chronische ziekte zoals er zo veel zijn. Maar hier in Afrika moordt het nog steeds om zich heen en is de grootste groep tragische slachtoffers, zoals we ze hier op de afdeling elke dag tegenkomen, en vaak door onze vingers zien glippen, jonge vrouwen. Dus we hebben ze gezegd dat hun stelling niet klopt. Althans - niet klopt voor ons in een hiv-endemische regio. En dat we daar best een vriendschappelijk penningstrijdje aan willen wagen. Het zijn nou eenmaal verschillende werelden met verschillende werkelijkheden. En ja, ik ben eigenlijk niet verbaasd dat er toen geen vervolg kwam aan de correspondentie, want initiatiefnemers van dit soort opiniestukken zijn vaak erg gehecht aan hun eigen visie en kunnen die vanuit een andere hoek niet meer zien. Dat klinkt teleurstellend, maar maakt het werk hier eigenlijk alleen maar interessanter: een beetje wrijving is gezond en je kunt toch nooit alle neuzen dezelfde kant op krijgen, of ze laten inzien hoe veel facetten er zitten aan Global Health vraagstukken.

Met collega Vivian naar een patiënt op Zanzibar

Genoeg over al die teleurstellende toestanden. In de afgelopen jaren heb ik telkens bedacht dat ik iets in een nieuwsbrief wilde zetten over al die maffe momenten, maar het uiteindelijk nooit gedaan. Het zijn de aspecten van het leven hier die me zo aan het lachen kunnen maken. Zoals de uiteenlopende nevenfuncties die de collega-specialisten en ander ziekenhuispersoneel er op na houden. Daarmee bedoel ik niet de privéklinieken van de rijkere stafleden, die zijn voorspelbaar. Maar we hebben ook een biostatisticus met een avocadoboerderij, een orthopeed met een watermeloenenbedrijf, een professor in de microbiologie annex huisjesmelker, een laborant in de autoverhuur, en onze dop-erwtjes kocht ik altijd bij de schoonmaakster van de ergotherapie. Niemand komt hier zomaar rond, en dus wordt er van alles bij gesjacherd en verhandeld. Zo is het altijd al gegaan, en waarom zou een specialisten- of hooglerarentitel je daar nu vanaf houden? Ik vind het een prachtig Darwinistisch fenomeen en deel zo'n observatie daarom graag met jullie. Je beroep uitoefenen naast een paar andere functies, dat doen we immers toch allemaal.

Vorige week heb ik bijvoorbeeld een bevriende oude koffieboer met een heupfractuur laten evacueren naar Nairobi. Het plaatselijke ziekenhuis waar we hem heen hadden gebracht ligt vrij hoog op de hellingen van de Kilimanjaro. Omdat het hier winter is, was ik

blij met de jas die ik meegegrist had, en met de wollen trui en deken voor de patiënt. Het ziekenhuisje heeft een goede orthopeed en een stokoud maar werkend röntgenapparaat, en dat was op dat moment alles wat we nodig hadden. Toen we met radioloog en orthopeed naar de breuk stonden te kijken op de nog drogende film, vertelde de ziekenhuismanager, een Amerikaanse Mormoon die al decennialang het ziekenhuis draaiend houdt, dat ze in het ziekenhuis soms stilletjes wat extra diensten leveren. Onderaan de berg zit namelijk een dierenartsenpraktijk met ongebruikelijke klandizie, waarvoor soms wat extra diagnostiek nodig is. Zo had de tafel (waar net mijn patiënt nog op lag) apen, cheeta's en maraboes met gebroken poten langs zien komen voor diagnostiek. Ik vind dit soort details prachtig.

Met William, de twee neurologen van Tanzania

Een andere observatie wordt gevoed door de vele, vele patiënten, studenten en collega's met wie ik te maken heb. Ik ben een van 4 buitenlandse artsen in het ziekenhuis, verder is iedereen en alles Tanzaniaans. Mensen hier hebben vaak namen die modern klinken maar soms uit de oude doos komen, vrij geïnspireerd zijn door kerk of politiek, of wat betreft spelling een tikje aangepast zijn. We hebben Godlisten en Gadlisten, Hevenlight en Hevenlait, Brian, Brayen en Brain, Philips (genoemd naar het terrein van de Philips-radiofabriek in Arusha), Adolfs (Duits grondgebied geweest, hè), en onder mijn

coassistenten heb ik ook Mandela, Arafat en Mujaheed. Vrouwelijke varianten ben ik veel minder tegengekomen. Ik kom daar niet verder dan Olympia en Fabiola (een West-Tanzaniaanse dokter genoemd naar de oude Belgische koningin die lang geleden de Congo en Rwanda als kolonie had). Ik sluit af met onze kinderarts in opleiding uit Mwanza, die Hieronyma heet. Dus een ouderwetse versie van 'Jeroentje' (Hieronymus). Maar ja, dat is echt veel te moeilijk. Dus gaat ze in KCMC al jaren door het leven als Hiroshima.

Ida (16)

Hoi! Mambo! Ciao! Iedereen daar in Nederland! Hopelijk hebben jullie allemaal net zoals wij nu zomervakantie; het is fijn om eventjes van alle stress af te zijn. Jammer genoeg is het hier momenteel nog koud en schijnt de zon niet zo vaak als ik had gewenst voor een Oost-Afrikaanse zomer, terwijl ik op alle sociale media zie dat de Europese zomer er juist super warm en zonnig uit ziet! Nou ja, we zijn net met zijn allen op vakantie geweest naar de Tanzaniaanse kust, en dat was ook leuk, ondanks een heleboel autopech en uren langs de weg :)

Dit is een van mijn laatste stukjes in de nieuwsbrief, omdat ik de volgende 2 jaar in

Autopech, aflevering 238

Doris, Willem en Ida

Italië ga studeren! Ik heb in April te horen gekregen dat ik naar United World College of the Adriatic ga, in een klein dorpje (Duino) aan de Italiaanse kust. Ik ga op een volledige Nederlandse studiebeurs. Omdat ik hier al jaren over heb gedroomd, kan ik het nog steeds nauwelijks geloven en ben ik zo blij dat ik over 6 weken zo'n grote stap in mijn leven mag maken!

Ik heb ook opgetrokken met een hele leuke groep UWC Short Course studenten. Dit waren ongeveer vijftien van mijn leeftijdgenoten en organisatoren van rond de hele wereld (Armenië, Canada, Rwanda, Kenia, Finland, Noorwegen, Duitsland, Zimbabwe, Zuid Afrika, Nederland en Tanzania), die naar mijn school ISM in Moshi kwamen. We hebben veel verschillende workshops gevolgd over 'conflicten' in Tanzania en de rest van de wereld en zijn ook als schoolreisjes naar een waterval getrokken en naar Lake Eyasi gereisd om de primitieve jagersstam Hadzabe te bezoeken samen met mijn vriend Dylan die daar is opgegroeid. Dylan is toevallig ook geselecteerd voor een UWC, en we gaan volgende maand samen naar Europa reizen via Qatar, en komen ook samen weer terug met Kerst. Nou, lief Nederland, ik wens jullie allemaal een fijne zomer en een rustgevende vakantie.
Kusjes, Ida.

Willem (14)

Hallo Iedereen in Nederland! Hier gaat het helemaal goed op school, vrienden, hobby's en

ook sport. De vakantie is net begonnen en ik kwam gisteren al terug van een uitje naar Lake Eyasi met een hele leuke groep UWC short-course studenten. Ik heb veel vrienden gemaakt en een dag hebben we met een Hadza stam meegelopen en meegejaagd op vogels en apen. Dit was heel leuk maar het was ook erg jammer om van de deelnemers vanuit ongeveer 10 verschillende landen afscheid te moeten nemen.

Volgend jaar begin ik in M4 (Middle Years 4) en dan komen er drie nieuwe aparte *science* onderwerpen bij, waarvan ik biologie heel interessant vind. Voor een *class trip* is de klas naar de Cultural Arts Center of Makumira gegaan, en we hadden gedanst, gedrumd en geacteerd. We hadden veel geleerd over de traditionele instrumenten en andere culturele dingen. Ik ben nog steeds een deel van de schools Ultimate Frisbee team en de U15 Football club. Het is hier laatst echt heel koud geweest, nou, koud voor ons, dus waarschijnlijk warm voor jullie. Maar de grote regens zijn net voorbij dus het wordt al snel heet buiten. Hopelijk is de vakantie snel voorbij zodat ik terug naar mijn vrienden kan. Doe! doe! iedereen in Nederland! Willem

Doris (13)

Hey iedereen! Het voelt raar om nu hier te zitten werken want het is vakantie! Wij hebben lekker vrij! Ik heb nog helemaal niet zo veel gedaan in de vakantie tot nu toe maar we zijn lekker naar de kust gegaan om te zwemmen en te chillen! Mijn vriendin in de foto (die in de kruiwagen) zit

Willems groep in Makumira. Where is Wally?

Doris en vriendin Nina

nu in Japan, en de rest van mijn vriendinnen zijn echt overal anders: Canada, Nederland, Turkije, Duitsland, etc. In mei had mijn vriendin me uitgenodigd om met haar mee naar huis op Zanzibar te gaan! Het was voor haar verjaardag en de nieuwe baby bij haar thuis, en ook voor afscheid, want zij gaat verhuizen naar Dar es Salaam. We gingen op vrijdag na school naar Kilimanjaro Airport en toen in het vliegtuig naar Zanzibar, waar we echt lekker gezwommen en gechilled hebben. Het was zo leuk! Het gaat heel erg goed op school, en ik kreeg de 'High Honour' Roll. Dat krijg je als je hele goede cijfers haalt in al je klassen. Ik was echt trots, en ook op Willem want hij kreeg de 'Honour' Roll. Ida is afgestudeerd van Middle School en was ook de beste van haar jaar. Ik zit dit nu te typen in een fleece jasje want het is hier koud! Oke! Basi kwa leo! ("genoeg voor vandaag" in Swahili). Doris

Hugo (11)

Hoi iedereen! Vorige keer dat ik naar jullie had geschreven was ik bezig met Exhibition, en nu ben ik klaar! YAY! Dat betekent dat ik naar de middelbare school ga. We hebben voor de vakantie het rugby-tournooi gewonnen tegen de andere scholen en ik ben er heel erg trots op. Nu is het vakantie en zijn we naar de kust gegaan om lekker in de golven te spelen en naar de dhow (zeilboot) te zwemmen die daar voor de kust verankerd ligt. Ik heb veel inktvis en crayfish op, want vis kunnen we in Moshi niet krijgen. We waren de enige gasten, dat was ook wel leuk.

Nu ben ik met Doris en Willem bij onze vrienden aan de voet van Mount Meru, waar het nog kouder is dan in Arusha. Er was daar een man die wiskunde geeft op Harvard en die heeft ons allemaal wiskundeles gegeven! Verder heb ik heel veel broccoli gegeten, dat vind ik zo lekker. Mijn volgende leraar komt uit Australië en wordt ook de design leraar voor Doris en Willem. Ik kan echt niet wachten op de OP (outdoor pursuits) trips van de middelbare school. Daar ga je de berg op en naar allemaal leuke plekken. Peace out!!!

Steven (8)

Hoi iedereen! Ik heb op mijn zusjes zevende verjaardag een operatie op mijn buik gehad en heb er nu drie hele kleine littekentjes bij. Toen ik wakker werd van mijn operatie had ik mijn blinde darm in een potje in mijn hand.*

Ik ben met mijn voetbalteam 2de geworden in het toernooi! Mijn hond (Snuf) ging dood en het is heel erg droevig. We kwamen thuis van een hele lange tocht naar Lake Eyasi bij de Ngorongoro-krater, en Snuf had aan de ketting

Steven in ons eigen ziekenhuis

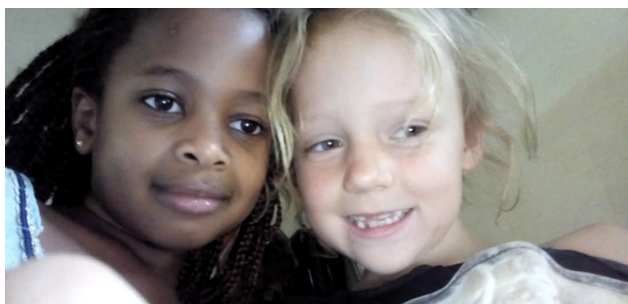
gelegen omdat hij anders de hele stad rond zwerft. Toen zijn er waarschijnlijk aapjes geweest die hem hebben gepest. Dat doen ze wel eens vaker en dan springt Snuf achter ze aan, maar vangt ze nooit omdat ze heel snel de takken van de bomen omhoog springen. Maar nu zat hij dus aan een ketting, en heeft zichzelf daarmee opgehangen. We hebben er allemaal om gehuild, hij was onze mooie slimme vriend. Mijn beste vriend Kairi is nu in Japan. We zijn allebei niet bang voor slangen, maar onze moeders wel! Ik ga voor mijn verjaardag een Nerf gun krijgen. – Steven

**) Mama, red: Steven ging op de ochtend van Vicky's verjaardag in sneltreinvaart van helemaal okee naar heel erg ziek, en moest met spoed een blindedarmoperatie ondergaan hier in Moshi. Omdat de blindedarm al gebarsten was, was er ook een buikvliesontsteking en heeft hij een tijdje langer voor antibiotica in het ziekenhuis gelegen. Waar Steven naar verwijst is echt gebeurd! Hij werd wakker en kreeg meteen de blindedarm in een potje in zijn handen geduwd met de mededeling dat wij voor de patholoog moesten betalen, dan werd er gekeken naar het weefsel. Zie je het al zo gebeuren in Nederland? Voor ons was het ook leerzaam om het ziekenhuis eens van de andere kant mee te maken, en hartverwarmend om te zien hoe iedereen zijn best heeft gedaan voor onze kleine man. Steven was superstoer, en heeft nu nergens meer last van.*

Vicky (7)

Ik ben Vicky. Ik ben hill sip omtheat maiyn hont is dot en maiyn sus gat nar letalea en myin bror hept en oporoatsy gu hat en ik ben zeven nu, en waiy gan naer the kust.

(Ik ben Vicky. Ik ben heel sip omdat mijn hond dood is en mijn zus naar Italië gaat. Mijn broer heeft een operatie gehad. Ik ben nu zeven, en wij gaan naar de kust.)

Vicky en vriendinnetje Reina

Vicky heeft alleen maar Engels geleerd op school, en spreekt Nederlands en Engels thuis. Ze leest wel Nederlandse boekjes, maar we hebben nog heel wat te doen voordat ze Nederlands schrijft! Vertaald door Doris :)

Marco

"Pole sana!" Iedereen die in Swahilisprekend Afrika is geweest, kent de uitdrukking. Hij is niet een-op-een te vertalen naar het Nederlands. De woordenboekvertaling van "pole" (het bijwoord "sana" betekent "veel") zal iets zijn als "uitdrukking van deelneming", maar dat doet "Pole!" tekort. Je kunt het gebruiken voor alles van "jammer dan" tot "gecondoleerd". Ik hoor het zelfs wanneer ik na een - kennelijk zichtbaar vermoeiende - werkdag naar huis loop: "Pole, dokta!" Het standaard antwoord is "Asante!", "Bedankt!".

In 2007 bezocht ik een middagcongres over "high performance computing". De laatste spreker was Werner Vogels, geboren Ermeloër, lead IT architect van Amazon. Het thema van zijn praatje was *"Everything Breaks, All the Time"*. Vogels liet foto's zien van 'IT-rampen': een door een gesprongen bluswaterleiding ondergelopen serverruimte, een door een orkaan vernield datacentrum, en zo meer. Zijn betoog was dat wij IT architecten het principe *"alles gaat aldoor stuk"* moeten verheffen tot het uitgangspunt van ontwerp. En zo had hij Amazon's IT infrastructuur ontworpen als een cloud (een naam die het pas later kreeg) van duizenden goedkope computers, geen enkele onmisbaar, omdat er altijd wel een stuk ging.

Het motto *everything breaks, all the time* zou bedacht kunnen zijn voor Afrika. Alles gaat hier aldoor stuk: de auto, de wc, de elektriciteit, de wateraanvoer, het internet, er is altijd wel iets dat het niet doet. De belangrijkste oorzaak is het gebrek aan goed materiaal, met het tekort aan opgeleide vakmensen als goede tweede. Maar er speelt ook iets anders: de "pole sana" factor.

Ik vertelde in december in Nijmegen dat ik mijn hart vasthield over de verlenging van de internetaansluiting van KCRI. En inderdaad, ondanks mijn talloze herinneringen was de betaling niet op tijd gedaan, en werden we wéér afgesloten, net toen een belangrijk project 'live' moest gaan. De verklaring: de tekenbevoegde van KCMC was die dag afwezig, dus kon niemand een cheque naar de provider brengen. Tot 2 januari. Pole sana!

Maar drie maanden later had ik het voor elkaar: op mijn aandringen was de kwartaalbetaling *een week van tevoren* gedaan. Voor het eerst geen onderbreking! Op 23 maart viel echter alles weer uit. Na enkele dagen zonder internet verklaarde de provider het waarom: er was sinds de 23^e niet betaald, en niemand had teruggezocht in de boeken – want wie betaalt er nou vóórdat hij wordt afgesloten?

Everything breaks all the time ... Pole sana!

Marco met Doris en Ida

Waarom sturen wij jullie deze nieuwsbrief?
Natuurlijk om jullie op de hoogte te houden van onze activiteiten!
Met zes jaar ervaring hebben we het bewijs dat we dit
zonder jullie financiële steun NOOIT hadden kunnen waarmaken.

Dankzij jullie giften aan FIDESCO kunnen wij dit blijven doen.
Een donatie o.v.v. "Tanzania" komt ons project regelrecht ten goede.
Er blijft niets aan de strijkstok hangen, behalve de kosten voor de
postzegel op deze nieuwsbrief!

FIDESCO is een internationale katholieke NGO (niet-gouvernementele organisatie) die zich al meer dan 30 jaar succesvol richt op kleinschalige uitzendingen.

FIDESCO zendt vrijwilligers uit om hun professionele kwaliteiten in te zetten voor mensen die het echt nodig hebben. De uitzendingen duren twee jaar. Je krijgt tevoren een training en wordt tijdens de uitzending begeleid vanuit Europa.

Voor informatie bel 0852-731732 of stuur een e-mail naar info@fidesco.nl

FIDESCO is een ANBI. Donaties zijn fiscaal aftrekbaar.

Bijdragen kan op deze drie manieren

1. Een storting op rekening NL53 ABNA 0566 0142 97 van Stichting FIDESCO Nederland in Venlo o.v.v. "Tanzania"
2. Betaling via iDeal® op www.fidesco.nl
3. Machtiging via de bijgesloten antwoordcoupon

Als tegenprestatie houden wij een blog bij op www.zwets.com, en landt deze nieuwsbrief periodiek in jouw brievenbus. De nieuwsbrieven die we sinds onze aankomst hebben geschreven, zijn ook op onze site te vinden.

